

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Annales Episcoporum Slesvicensivm

Cypraeus, Johann Adolph

Coloniæ Agrippinæ, 1634

Capvt XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64615](#)

tuli, in Feudum concessit rus & possessiones in Lunde-
bergo sitas, in perpetuum pro arbitrio suo disponen-
das & fruendas, ita tamen, ut singulis annis successo-
ribus suis pendat quinque marcas. Fuit id anno Do-
mini 1263,

C A P V T XI.

*Sumptus Bundo graues se bello ponere, Regi
Conqueritur Presul, liber ut esse queat.
Dum gaudet voto, bona templis multa sacrauit
Auri hacca caue diripuisse famas.*

ANNO à nato Christo 1270. Bundo Episco-
pus Slesuicensis creatus est, inaugurusq;
à Ioanne Archiepiscopo Londensi. Ex lite-
ris illis, quarum exemplar paulò ante in-
seruimus, constat, Episcopum Nicolaum permutasse
arcem Gottorpianam alijs prædijs. Cum vero prædia il-
la non essent libera, sed Gerhardo Comiti Holsatiæ
pignori opposita, ita vt ijs Episcopus frui non posset,
Bundo Nicolai Episcopi successor apud Ducem in-
stitit & vrsit, vt pro ijs alia sibi prædia attribueret ac
concederet tantisper vtenda & fruenda, quoad præ-
dia oppignerata, ære alieno soluto, libera fierent.
Quod ab Erico factum est. Et hic est sensus litera-
rum, quæ alioquin nonnihil obscuræ esse videntur.
Bundo Episcopus, negotium, quod ab eius Prædeces-
sore Nicolao inchoatum erat, apud Regem Ericum
strenuè vrsit, de pecunia expeditionis & sumptuum,
qui in quatuor naues facti essent ab Ecclesia Slesui-
ensi. Vnde euidenter colligitur, Nicolaum omni sua
opera

operā ac labore Regem nihil effecisse, nulloq; pacto
impetrare potuisse, vt impensa facta illi refunderetur,
quod Reginæ omnino exosus esset. Ideoq; aliò com-
migrare coactus, non Slesuici mortuus, sed extra
Regni limites obiisse, ibique sepultus esse dicitur. Rex
Ericus & Bundo Episcopus, tandem sumptis arbitris
compromittunt, vt Controuersia illa, de pecunia in
naues impensa, Hadersleuij decideretur ac termina-
retur. Compromissarij iudices fuerunt Andreas Pal-
lisenus Regis Cancellarius, Præpositus item & Ar-
chidiaconus Slesuicensis, ne quid partes prætenderent
ac causarentur, sibi quicquam derogatum esse; Arbit-
ris sub religione Iurisurandi mandatum & impera-
tum fuit, vt, quod ipsis iustum & æquum visum esset,
& de hoc negocio constaret, liberè pronunciarent &
statuerent. Qui tandem causa diligenter examinata,
reque perpensa ac deliberata, hanc tulerunt senten-
tiā. Quicquid commeatus aut cibariorum, Episco-
pus in naue suam, qua vehebatur Kerherda nomi-
nata, recepisset, id in Episcopi usus conuersum vide-
ri, vt quo ipse integrè usus sit, ac pro eo habendum: in
reliquas autem naues, quicquid commeatus recep-
tum esset, in usum Regis comportatum & impen-
sum esse, ac pro eo habendum, nisi potentiores aliquem
commeatus participem Rex ex speciali gratia
esse velit.

ERICVS Dux Slesuicensis hoc tempore moritur,
relictis duobus filijs Erico & Waldemaro: quorum
tutelam Rex suscepit vt cognatus genere proximus,
idque sponte, quod diceret, se eorum commodis
quam maximè inservire, subditos rebelles, quos per
ætatē ipsi nondum regere ac coercere possent, com-
pescere ac trefrenare, bonosq; defendere; in summa, in
hanc curam vnicè incumbere velle, vt ubi ipsi adole-
uissent.

uisserent, Ducatum pacatum ac tranquillum, longeque
auctiorem & locupletiorem factum inuenirent. In
eam rem illis operam suam abundè pollicetur. Comi-
tes Holsatiæ, qui hanc Regis esse technam subodora-
bantur, & plus inde periculi ac incommodi, quam lu-
cri ac emolumenti ad Agnatos suos, redditum vide-
bant, in Regem grauissimè inuehuntur, vt qui omnia
dolo ac fraude geri, sibi omnino persuadebant. Quare
Regem, vt ab incepto desisteret, monere, ac hortari,
additis comminationibus, nisi id fecisset, se diutius
æquo animo id passuros non esse. Quibus Rex com-
motustute, lam illis quamvis ægro animo ac grauatè
ad tempus concessit, idq; quod videret Comites hanc
rem partim armis, partim conditionibus propositis
strenuè tractare ac agere. Hæc enim suspicio animis
Comitum prorsus insederat, Regem subditos Du-
cum Slesuicensium ad defectionem sollicitare, vt à
Ducibus, qui nondum per ætatem Ditionem admi-
nistrale possent, ad Regem deficerent, ipsius huma-
nitate & integritate, quam præ se ferebat, pellecti.
His autem incommoditatibus vt occurrerent Comi-
tes, in hoc vnum incumbebant, ne Duces rerum im-
periti, indefensi & circumuenti, aliquid detrimenti
acciperent: qua de causa, etiam Tutelæ ius sibi vendi-
cabant, & Ducatum eo tempore maior natu Ericus
administrabat. Rex erga Duces Slesuenses malè af-
fectus, auersoq; ab illis animo, nouis subinde rebus
studiebat, pactoq; & coniuratione cum Archiepisco-
po Bremensi Hildeboldo inita ac facta, id egit, ac effe-
cit, vt is Comitibus bellum faceret, terroremq; incu-
teret. Qui etsi homo religiosus esset, ordinisque Ec-
clesiastici, tamen pecunia corruptus, Slesuicum con-
tendit & urbem obsedit. Rex, quò excusiones libe-
ras ex Dania in Ducatum Slesuensem facere posset,
arcem.

arcem Koldingensem , reparari & muniri iusserat,
quod sui milites, postquam prædam adepti essent, tutò
se reciperen, vt nemo hac ratione in Ducatu Sles-
uicensi à direptione & irruptione Datorum im-
postorum tutus ac securus esse posset. Quò factum, vt
Rex paulatim totum Ducatum in suam potestatem
redigeret, portione solum quadam Duci relicta, de
qua tamen & quanta fuerit inter Authores non con-
stat. Episcopus quoq; Slesuicensis, eius infortunij ac
calamitatis omnino expers non fuit, vt qui naues
quatuor in belli usum, suis sumptibus instruere & ar-
mare coactus fuit, quos sumptus cum Episcopus diu-
tius ferre non posset, quod bellum longius extrahere-
tur, & propter hostem, qui in propinquο erat, non
tantum naues instruenda, sed & milites quoque &
nautæ magno numero ad prælium nauale apti, alendi
& sustentandi essent, Bundo bona & possessiones in
Stanesholdæ & Siblavr vendere coactus fuit, quæ tamen
Episcopus Bartoldus mille & ducentis marcis rede-
mit. Qua de re, cum Episcopus grauiter conquestus
esset, sumptusq; huiusmodi in posterum facere recu-
saret, dissensiones & certamina inter Ducem & Epi-
scopum, maxima & acerrima extiterunt. Post lon-
gas autem altercationes, utrique placuit, rem ad ar-
bitros deferri, qui de sumptibus illis in quatuor na-
ues factis statuerent. Arbitri electi fuerunt *Esgerus*
Episcopus Rigensis , *Grummo Prepositus Ecclesiæ Slesuic-
ensis*, *Trugillo Archidiaconus*, *Tucco Cantor Slesuicensis*. *Iacobus Prepositus in VVarthora*, *Bartoldus Prepo-
situs Langenlandiæ Canonicus Slesuicensis*. His adiun-
cti fuerunt *Petrus Mule*, & *Ioannes Zvvitting Dux Da-
pifer*. His tota lis ac controversia commissa & po-
testas data fuit, vt pro arbitrio statuerent & di-
sponerent. Qui re diligenter examinata & per-

T

pensat

pensa, audita vtraque parte hanc sententiam tulerunt: ut quoties Expeditio in posterum facienda esset, Episcopus pro se & solus commeatum & cibaria recipere, & alia iura in naue sua *Kerherda* usurpare, commeatus autem reliquarum nauium *Norgerharda*, *Nieharda* & *Sodovvith*, dimidia parte Dux fruatur, & reliquæ partes Episcopo cedant: quo eodem iure nautico vtatur & gaudeat Episcopus, quo alij in suis nauibus vtuntur. Quod si expeditio fieret, & redemptionis nomine pecunia recepta esset, Dux de tribus nauigijis dimidium recipiat, reliquum Episcopus, & de propria naui totum.

Turbulento autem hoc rerum statu, bellisque feruentibus, Ericus maior natu moritur, relicto fratre Waldemaro, qui vbi adoleuisset, ab amicis & propinquis persuasus est, vt se Regi Daniæ subijceret, superiorem eum agnosceret, atque Ducatum in fendum ab eo acciperet: ita enim fore, vt hac ratione, quicquid de Ducatu à Rege auulsum & ademptum esset, & ad Ducatum pertineret, facili negotio adipisci ac recuperare possit: idque quod multum intersit, alienos populari fines, ac suos proprios videre vastari ac diripi: plus enim cordis maioremque confidentiam inesse inferenti bellum, quam hostem propulsanti: a Rege vero imposterum multa adhuc duriora ac atrociora metuenda & expectanda esse, vt, qui ex loco propinquo, fines Ducatus ingressus, omnia iam pridem vastarit ac diripuerit, rebusque sic comparatis, quotidie adhuc excursiones facturus sit: deinde non esse Ducis potentiam neque vires, vt tam potenti Regi resistere possit, nisi militem externum conductum, semperq; accinctum ac paratum, finitosque subsidio habeat. His & rebus alijs Dux adductus & territus, consiliis amicorum & necessariorum tandem

dem obtemperat, moremque gerit. Legati itaque statim ab illo missi, qui de animo & voluntate Ducis Regem certiorem redderent, nimirum illum, Regem superiorem agnoscere, eique dicto ac imperio audentem ac obsequenter se praestare, protinptum ac paratum esse: ea tamen conditione ac lege, si iij prius liberarentur, quos Rex captos in seruitutem redigisset. Quibus cum Rex annuisset, pax certis conditionibus facta est.

Anno 1263. cum templum Slesuicense maximis sumptibus ædificari cœptum esset, & pecunia non sufficeret ad ædificationem necessaria, Episcopi & Canonici Slesuenses, Pontifice in Concilium adhibito, quæsuerunt: liceretne ex usuris, rapinis, & aliis bonis iniuste partis & acquisitis, si illa Ecclesiæ donarentur vel legarentur, opus inchoatum absoluerre & exædificare, idque quod summa Duceitarum argenti marcatum illis repræsentaretur & offerretur, quam tamen, vnde collecta esset, aut cuius pecunia illa fuisset, non constaret. Ad ea Hugo Cardinalis sanctæ Sabinae ita respondit. Vrbanum illam pecuniæ summam, de qua retulissent, Ecclesiæ Slesuensi in usum structuræ & cœpti operis conuertendam concedere & impartiri: idque licitum esse & minimè reprehendum. Quod si imposterum existarent, qui illam pecuniam peterent, & eam sibi tanquam veris Dominis deberi dicerent, idque docerent, eam merito restituendam, & eo nomine satisfacendum esse.

Anno 1273. Bundo decimas Episcopales in Parochia Aluer, ministris Ecclesiæ Beatæ Virginis Mariæ, vtendas & fruendas dedit, ea lege, vt in æquales quatuor partes diuiderentur: quarum una Cantori eius Ecclesiæ: altera Diacono & Subdiacono;

T 2 tertia

tertia ei qui campanas pulsat, hoc est ædituo cederet: quarta in sumptus, qui in candelas & cereos fierent, collocarentur. Cantorem autem decimas illas, ut dictum est, distribuere, & ab eo vnumquemque portionem suam petere debere. Et qui hanc sanctiōnem contrauenerit, eum diris deuouendum, & fulmine Execrationis Ecclesiastice feriendum esse. Ecclesiam illam Aluer primū in Runholdt sitam, & deinde mari, quo alluebatur, absorptam, tandemque Hadersleuam esse, omnium constans est opinio: ubi ea paulatim incrementa cepit, statutumque, ut Canonici eò vocati ad certum numerum alerentur, qui rem diuinam tractarent: quibus etiam statuta ab Episcopo & Capitulo Slesuicensi approbata, concessa fuerunt. De quibus paulò post latius. Canonici autem illic ad nostra usque tempora vixerunt viri boni & celebres; anno autem Millesimo Ducentesimo trigesimo Principibus placuit, ut Canonici, qui Hadersleuæ viuebant, bonis illis, quoad superstites essent, adhuc fruerentur, illis autem morte sublati, bona & possessiones ad Principes deuoluerentur. Quod factum est. Itaque hoc tempore neque Canonici, neque umbra bonorum diuinis usibus dicatorum apparet, ut quæ vñā cum curijs & habitationibus, profanis usibus deputata & attributa sint.

C A P V T XII.

*Nobile Slesuicum, Iacobo Antistite, flammis
Vulcani perijt, Rege fugante Duce.
Sed Dux Volmarus, pensans ciuale benigno
Ingenio damnum, mox onus omne leuat.*

A. C. 1288.

AN-